

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Apare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Preoțimea la muncă.

Grea este astăzi, în echilibrul sdruncinat al societății, misiunea preoților bisericii noastre ortodoxe.

Această misiune, cu toate greutateile sale, va fi totuși împlinită din partea slujitorilor altarului, — dacă autoritățile chemate nu le vor refuza concursul cerut și meritat.

În sesiunea actuală a Corpurilor legiuitoare se va hotărâ, cum ni s'a pus în vedere în mesajul regal, și asupra organizării și unificării bisericești.

Înțelepții „părinți ai patriei“ sânt chemați să rezolve problema unificării acesteia în conformitate cu serviciile aduse de biserica ortodoxă în cursul lung al vremilor de restriște, și în conformitate cu datoria grea a preoțimii de a reface situația mult scăzută în moralul cetățenilor, — contribuind astfel în mare măsură la asigurarea viitorului tinărului stat românesc întregit.

Biserica dominantă, recunoscându-i-se *autonomia* necesară, va avea libertatea activității și dezvoltării sale; ear lipsită de autonomie, va vegeta în apele politicianismului cu scăderile și toate relele sale atât de cunoscute în biserica vechiului regat.

De aceea, preoțimea ortodoxă română, pentru a nu fi stingherită în munca sa ideală, are dreptul și datoria a cere statului *concurusul moral și material*. Fără obținerea acestui concurs, zădarnic se apelează la activitate intensivă pastorală, — căci n'ar însemna alt ceva un asemenea apel, decât: a tăia din aripile vulturului și a-i porunci să se înalțe, dacă poate, în văzduh.

Senatorii și deputații noștri, întruniți în noua sesiune parlamentară, vor avea prilej să judece și să se rostească asupra acestor adevăruri la discuția proiectului de organizare și unificare administrativă bisericească.

Rămâne să vedem, cum vom fi înțeleși: Se va lărgi, sau se va reduce, din partea parlamentului român, sfera de muncă preoțească?

Un credincios.

Congresul preoțesc.

Ziua II-a.

Conferența părintelui Cibian Biserica și viața socială. S'a pus întrebarea: Cum poate contribui biserica noastră la *înbunătățirea vieții sociale în parohie*?

Conferențiarul spune că la nici un popor din lume, biserica n'a avut acel rol preponderant, ca la poporul român, care din amalgamul dacic și roman, s'a plăsmuit astfel, încât s'a născut deodată și român și creștin. De aceea în întreaga ființă și în sufletul poporului român, aceste două elemente sunt în mod organic atât de concrescute, încât nu se pot despărți.

Credința creștină este un cadru în care să mișcă toată viața enoriașilor noștri, care se împart în țărani evlavioși și iubitori de cele sfinte și în clasa noastră inteligentă care în marea ei majoritate manifestează față de biserica străbună un indeferentism rece. Rolul bisericii noastre este mai covârșitor ca în trecut. El este mai mult ca școala. Tu preotule ești chemat să distrugi din viața particulară și publică toate obiceiurile rele, să scoți din sufletul omului toată ura, fărădelegea și să fortifici viața pe adevăr, dreptate și iubire. Conferențiarul propune 1. Catechizare mai intensivă. 2. Să se înființeze în parohii, societăți biblice pentru citirea sf. scripturi, cari societăți să fie împărțite în secții, cu diferite scopuri caritative și de folos pentru popor. Preotul să supravegheze deaproape viața morală a membrilor din aceste societăți. Să insistă să se pună mai mare pond pe creșterea morală și religioasă a tinerimei intelectuale.

La aceasta temă primul ridică cuvântul părintele asesor din Sibiu, Scorobeș care bazat pe experiențele făcute în Anglia și America, vorbește cu mult tact și mare interes, despre misiunea internă a bisericii anglicane. Se ridică apoi I. P. S. Sa părintele Mitropolit, care cu verva și fineta Sa cunoscută ține o adevărată prelegere, pe care publicul auditor o soarbe cu multă plăcere.

Omul din parohie ca să se poată bucura de viața ce i-a fost dată de Dumnezeu, și să fie cât mai folositor sie-și și celor ce trăesc cu el împreună, trebuie educat, să știe cum poate să fie bun, căci viața socială va fi bună când vor fi buni indivizii ce-o compun.

Fericirea omului nu este din lumea aceasta, ci din alta și el n'o poate găsi decât pe măsură ce se înalță și s'apropie de creatorul său Dumnezeu. Precum florile se îndreaptă spre soare și apele spre mare, așa și sufletul nostru își îndreaptă mereu aspirațiile și-și încearcă aripile spre culmile divine.

Preotul care are o neclintită credință religioasă, are în adâncimile sufletului său, o infinită rezervă de energie psihică, rezultată din nețărmurita încredere ce are în Dumnezeu. Aici rezidă tăria sufletească a preotului.

Intreaga noastră evoluție istorică și sufletească, este strâns legată de biserică. În trecut biserica ne-a satisfăcut toate trebuințele sufletești. Azi lucrurile sunt schimbate. Sub povara vremurilor, aspectul moral al satelor este schimbat, peste tot e o fermentație întrebătoare, o strasică sete după tâlcuirea cuvântului Dumnezeesc. Preoții pe lângă slujbele religioase, se urce cât mai des amvonul, să predice sistematic. Apoi să iasă cu luntrea misiunii lor în largul vieții obștești. Să ia parte la toate mișcările: culturale, sociale, umanitare, filantropice, ba după putință să steie în fruntea acestor mișcări și în tot locul să predice evanghelia și cuvântul adevărului și cu moralitatea lor înaltă evanghelică să dea exemplu, că văzând oamenii faptele lor cele bune, să se îndemne și ei a face fapte bune. După ce se fac mai multe propuneri, se trece la tema a III-a: *Atitudinea bisericii noastre față de cei de alte credințe?* Tema este lucrată de protopopul Vasile Gau, raportor este părintele C. Mager.

Ni se spune cu drept cuvânt că biserica noastră este condusă de principii tolerante. Ea n'a făcut prozelitism nici când, deci doarește raporturi frățești cu celelalte biserici. Biserica fraților uniți n'a trecut la papistași din convingeri religioase ci din interese politice și materiale, sufletul poporului însă după cum arată în mod plastic I. P. S. Sa părintele Mitropolit, a rămas curat ortodox ca și al întregului neam românesc. Acestui suflet unii oameni, cari profesază idei centrifugale în biserica gr. cat. i-au pus firmă străină. Această firmă va cădea dela sine, și atunci iarăși vom fi: o credință și un popor.

Se insistă cu deosebire asupra așa numitei secte a „pocăiților“. Aceasta sectă ali-

mentată de dușmanii neamului nostru, trimite emisari bine plătiți în mijlocul poporului român, ca să-l înduplece la părăsirea credinței și încercând în același timp să-l tragă în apele internaționalizmului. Știu ei bine ca acești doi factori gemeni, concrescuți în inima românului: credința ortodoxă și naționalismul curat, au format stânca de granit, de care s'au sfărmat uneltirile de tot soiul și că mulțumită acestor factori, am ajuns la unitatea națională de azi, așa de mult urgisită naintea dușmanilor noștri.

Secta „pocăiților“ este un amalgam, o adevărată confuzie babilonică, care cuprinde învățături dela bapțiști, nazareni, adventiști, sâmbătași etc. Ea nu s'a născut din vre-o necesitate de ordin intelectual, pentru a da o explicare acceptabilă marilor probleme ale destinului omului, și nici nu merită măcar numele de vârtute, pentru că îi lipsește rădăcina tuturor vârtuților: credința cea adevărată. Ea este o sectă mai mult negativă și distructivă. Lipsita de orice coerență sistematică, ea este îmbrățișată mai mult de analfabeți, ori de indivizi, cari abia pot citi Biblia. De aici rezultă zădărnicia de a-i putea convinge cu puterea logicii, ori cu forța argumentelor științifice. Cine a avut numai odată ocazia de-a vorbi cu un nefericit de acesta, s'a putut convinge despre adevărul acestei aserțiuni. Având de a face cu un semidoct, — cea mai periculoasă specie a oamenilor — ai naintea ta un încăpăținat, un îndărătnic, care la toate argumentele tale, îți ripostează cu câte un text din sf. Scriptură, care de comun n'are a face nimic cu obiectul din chestie.

Mijlocul cel mai bun pentru combaterea sectelor, este intenzificarea vieții noastre sufletești. Pe lângă care preotului pururea să-i vibreze naintea ochilor axioma „*exempla trahunt*“. Mai vorbesc la obiect: protopopul C. Lazar, preoții I. Chebeleu, Diaconescu, Crețu, asesorul Dr. A. Mager și I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae.

După masă își fac referada diferite comisii s'alege secretar general profesorul dela academia teologică din Sibiu, un tinăr de care se leagă nădejdi frumoase.

Și după toate aceste în seara zilei de 24 Octombrie la oarele 6^{1/2}, președintele Dr. Gh. Ciuhandu, inchide ședințele congresului al IV. preoțesc, prin o alocuțiune avântată. Iar noi ne-am îndepărtat mulțumiți că ostenelele noastre vor fi încoronate de succes, căci cu noi este Dumnezeu.

Noul proiect de lege

pentru organizarea bisericii autocefale ortodoxe române.

Art. 1. — Biserica Autocefală Ortodoxă Română, una, sfântă, sobornicească și apostolească este și rămâne — în temeiul hotărârei unanime a organelor de cădere — nedespărțită, biserică dominantă și națională a statului român, păstrându-și unitatea dogmelor cu toate bisericile ortodoxe surori.

Ea cuprinde:

I. *Mitropolia Ungro-Vlahiei* cu Eparhiile; a) Arhiepiscopia Bucureștilor; b) Episcopia Râmnicului-Noului Severin; c) Episcopia Buzăului; d) Episcopia Argeșului; e) Episcopia Constanței.

II. *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, cu Eparhiile; a) Arhiepiscopia Iașilor; b) Episcopia Romanului; c) Episcopia Hușilor; d) Episcopia Dunării de Jos.

III. *Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului* cu Eparhiile; a) Arhiepiscopia Albeilulia și a Sibiului; b) Episcopia Aradului, Ienopolei, Hălmașului și a părților din Banat; c) Episcopia Caransebeșului; d) Episcopia Oradiei-mari; e) Episcopia Vadului, Feleacului și Clujului; f) Episcopia Timișoarei.

IV. *Mitropolia Moldovei de sus*, (Bucovina) cu: a) Arhiepiscopia Cernăuților; b) cu episcopiiile ce se vor înființa.

V. *Mitropolia Moldovei dintre Prut și Nistru (Basărabia)* cu:

a) Arhiepiscopia Chișinăului cu episcopiiile; b) Hotinul; c) Cetatea Albă-Ismailul.

Episcopiiile noi se vor înființa de biserică în înțelegere cu statul.

Art. 2. — Biserica Ortodoxă Română, ca biserică autonomă după dreptul canonic, recunoscută în Constituția țării, își reglementează, conduce și administrează, prin organele sale proprii, toate afacerile sale bisericesti, școlare, fundamentale și epitropești, cu observarea legilor statului.

Art. 3. — Părțile constitutive ale bisericii sunt: I. Mitropolii; II. Arhiepiscopiiile și Episcopiiile; III. Mănăstirile; IV. Protopopiiile; V. Parohiile.

Art. 4. — În limita statului pentru organizarea bisericii, stabilit de organele bisericesti în drept, fiecare parte constitutivă a bisericii are dreptul a-și reglementa, conduce și administra — independent de altă parte constitutivă de acelaș grad — toate afacerile sale, iar prin reprezentanții săi fiecare parte inferioară participă la lucrările organelor superioare.

Art. 5. — În fruntea bisericii, ca autoritatea cea mai înaltă și ca suprem for, stă Sf. Sinod. El rezolvă toate chestiunile bisericesti de orice natură, care după canoane, legi și regulamente speciale intră în competența lor.

Art. 6. — Pe lângă Sf. Sinod funcționează în viața administrativă, culturală școlară, fundamentală și epitropească a bisericii corporațiuni, constituite în parohii de bărbații majori, iar în celelalte părți constitutive ale bisericii din reprezentanții clerului și ai poporului, în proporție egală de 113 clerici și 213 mireni.

Corporațiunea centrală este congresul național bisericesc, compus din reprezentanți ai tuturor Mitropoliilor și având dreptul de a stabili în cadrele legii și ale statutului de organizare normele pentru întreaga biserică a țării.

Fiecare eparhie are o adunare eparhială, fiecare

protopopie o adunare a protopopiei și fiecare parohie o adunare parohială.

La temelia constituirii acestor adunări stă votul universal al tuturor bărbaților majori. Alegătorii din parohii, formând adunări parohiale, grupate pe circumscriptii electorale, aleg pe membrii mireni ai adunărilor din protopopii; iar pe reprezentanții clerului îi trimite în aceste adunări colegiile preoțești. Pe membrii adunării eparhiale îi deleagă adunările protopopești. Congresul național bisericesc se constituie din delegații adunărilor eparhiale.

În Mitropolia Ardealului adunările eparhiale, ale protopopiei și parohiale sunt sinadele eparhiale, protopopești și parohiale și se constituie toate prin alegeri directe.

Conducerea, administrarea și reglementarea afacerilor speciale ale Mitropoliei Ardealului îndeosebi și pentru organizarea internă a acestei Mitropolii în cadrele legii și ale statului de organizare se constituie tot prin alegeri, directe congresul său metropolitan, care din partea sa deleagă membrii săi în congresul național bisericesc.

Toate aceste corporațiuni își aleg, ca organe executive, câte un consiliu pentru conducerea și administrarea afacerilor respective.

Art. 7. — Instanțele judecătorești și disciplinare pentru clerici sunt:

Consistorul spiritual eparhial la fiecare arhiepiscopie și episcopie ca prima instanță;

Consistorul spiritual metropolitan la fiecare Mitropolie existentă ca instanță de revizuire și pentru asigurarea unității de jurisprudență.

Arhiepiscopia și Episcopia pot trimite anumite chestiuni în judecata de la protopopie.

Împrecinații au înaintea tuturor instanțelor bisericesti dreptul de apărător.

Întreaga procedură de urmat pentru judecarea diferitelor pricini disciplinare se va determina prin regulament special întocmit de către biserică.

Art. 8. — Toate hotărârile și dispozițiunile, ce se au de jurisdicțiile sau de autoritățile bisericesti se aduc la îndeplinire prin organele bisericesti. În caz de nesupunere se poate recurge la forța publică a organelor administrative sau judiciare civile.

Art. 9. — Alegerea episcopilor se face de către adunarea eparhială electorală, alegerea mitropoliților se face de către adunarea metropolitană electorală, alegerea mitropoliților, arhiepiscopilor și episcopilor în mitropoliile Ungro-Vlahiei, Moldovei și Sucevei se face de către congresul național-bisericesc, împreună cu adunarea eparhială.

Examinarea canonică a celor aleși se face de Sf. Sinod; iar confirmarea alegerii de către rege, urmând după datele țării învestirea regală.

La Mitropolia din București vor fi doi vicari arhierici; la celelalte mitropolii câte un vicar arhieric sau din clerul călugăresc ori mirenesc.

Art. 10. — Statul pune la dispoziția bisericii mijloacele materiale necesare pentru existența și susținerea cultului, a slujitorilor și așezămintelor ei, întrucât se va constata că mijloacele proprii nu sunt suficiente.

Art. 11. — În scopul de a se ușura cât mai mult aceași sarcină a statului, și ca biserică să-și poată îndeplini cât mai bine misiunea sa religioasă, culturală și filantropică, se înființează un fond general bisericesc din averile disponibile ale bisericii, din donațiuni, din contribuțiunile aprobate de congresul na-

țional bisericesc, din venitul cărților de ritual și al icoanelor, din venitul cărților de ritual și al icoanelor, din venitul lumânărilor de ceară, din venitul vestmintelor și odoarelor bisericești, din economiile bugetare ale „Eforiei Centrale a Bisericii Ortodoxe Române,” creată prin prezentele dispozițiuni generale, și din alte mijloace.

Cota participării fiecărei eparhii pentru alimentarea acestui fond se va stabili de congresul național bisericesc.

Art. 12. — Pentru administrarea fondului din articolul precedent, a tuturor averilor comune bisericești și a sumelor vărsate de stat, congresul național bisericesc institue — pe lângă Consiliul central — o epitropie bisericească sub numirea „Epitropia centrală a bisericii ortodoxe române,” care va fi organul executiv al Consiliului Central.

Art. 13. — Pentru constituirea și mărirea fondului general bisericesc, prevăzut la articolul precedent, se creiază și se asigură bisericii;

a) Venitul cărților de ritual și al icoanelor pentru creștinii ortodoksi;

b) Venitul fabricării și vânzării lumânărilor de ceară curată pentru trebuințele rituale ale bisericii ortodoxe;

c) Venitul confecționării și vânzării vestmintelor odraslelor bisericești ortodoxe;

Fiecare mitropolie, arhiepiscopie și episcopie are dreptul de a înființa tipografia bisericești, fabrici și ateliere pentru fabricarea și confecționarea produselor acestor așezăminte.

Art. 14. — Se recunosc ca persoane morale și sunt considerate ca atare în sensul legilor civile: „Eforia centrală a bisericii ortodoxe române” pentru întreaga biserică Mitropoliei, Arhiepiscopiile „Căsa episcopală,” Mănăstirile, Protopopii și parohiile, având dreptul de a-și păstra și administra tot ce beneficează astăzi, da a-și aduna averi mobile și imobile de orice fel, de ale întrebuința pentru biserică și așezămintele ei și de ale administra prin organele lor.

Art. 15. — Invățământul religios pentru elevi și elevele de religie ortodoxă din școlile primare, secundare și profesionale este obligator cel puțin 2 ore pe săptămână în fiecare clasă și se predă de preoți sau profesori de religie anume, sub controlul bisericii și al Ministerului Cultelor.

Academiile și seminariile teologice și orice școală în legătură cu biserica, stau sub conducerea autorității bisericești locale și sub controlul Sf. Sinod.

Art. 16. — Pentru toți ortodocșii din România cununia bisericească este obligatorie. Divorțul bisericesc cade în copetința bisericii.

Art. 17. — Armata are preoții ei proprii în frunte cu un episcop membru al Sf. Sinod.

Preoți anumiți pot avea și penitenciarele, spitalele, orfelinatele, școlile de corecțiune, căile ferate române, etc.

Art. 18. — Edificiul bisericii și al mănăstirii, curtea lor, cimitirele, obiectele din ele și odoarele sacre sunt lucruri sfinte și nu pot fi nici vândute, nici sechestrare, nici înstrăinate, pentru alte scopuri și împreună cu casele parohiale și reședințele episcopicești sunt scutite de impozite.

Art. 19. — Toate sărbătorile naționale și ale Familiei Domnitoare se vor oficia în biserica ortodoxă a statului, fără a atinge datoria celorlalte culte de a ține și ele aceste serbări în biserica lor.

Art. 20. — Statul are dreptul de control asupra

instituțiilor bisericii și a organelor ei. Acest drept îl exercită în mod constituțional prin Ministerul Cultelor, sesizând autoritatea bisericească respectivă.

Art. 21. — Personalul eclesiastic și civil, care este în serviciul bisericii și al instituțiilor ei de orice fel, se va bucura de aceleași drepturi ca și funcționarilor similari ai statului, așa cum ele se vor stabili prin diferite legi de organizare sau prin statutul general al funcționarilor publici în raport cu studiile și cu slujba ce o au.

Art. 22. — Averile bisericii nu se pot confisca sau expropria de nimeni fără consultarea autorității bisericești, fără procedură legală și fără despăgubirea echitabilă.

Art. 23. — Alăturatul „Statut pentru organizarea Bisericii Autocefale Ortodoxe Române,” alcătuit și aprobat de biserică pe temeiul principiilor cuprinse în aceste dispozițiuni generale, făcând parte integrantă din ele, va avea la rândul său putere de lege.

În limitele acestor dispozițiuni generale congresul național bisericesc, în înțelegere cu Sf. Sinod, poate aduce statului modificările ce va crede de cuviință, dar numai cu o majoritate de 2—3 voturi.

Art. 24. — Toate legile și regulamentele contrarii acestor dispozițiuni generale și statului anexat la ele sunt și rămân abrogate.

Ultimul din 1923.

Votat în 17 Octomvrie 1923.

Membrii comisiunii speciale:

Miron, mitropolit primat; Pimen, mitropolitul Moldovei; Nicolae, mitropolitul Ardealului; Gurie, arhiepiscopul Chișinăului; Vartolomeu, episcopul Râmnicului; Nectarie, episcopul Cetății Albe; arhim. Clement Popovici din Cernăuți; arhipresb. Dr. V. Tarnavschî, prof. universitar Cernăuți; Ioachim C. Nazarie, profesor universitar București; dr. V. Seșan, rectorul universității din Cernăuți; protop. dr. I. Lupaș, profesor universitar Cluj; preot dr. Nicolae Popescu profesor universitar, București; Simion Mehedinți, fost ministru profesor universitar București; dr. Valeriu Branisce, Lugoj; dr. D. Boroianu, prof. universitar, București.

Șcandalul dela „Astra“.

Telegraful Român din Sibiu a demascat gestul îndrăzneț al secretarului dela „Astra” I. Georgescu, care a scris o broșură despre „Gh. Lazăr” în care marele apostol al neamului este scaldat în toate apele papistașilor iar biserica ortodoxă este hulită în chip și fel. Broșura a apărut în două rânduri, însă nu cu numele autorului ci cu a I. P. S. Sale Mitropolitului Suciu, care s-a făcut complice cu I. Georgescu.

Comitetul Astei însărcinase pe prof. universitar O. Ghibu să scrie o broșură pentru centenarul lui Gh. Lazar. Dl. Ghibu însă s-a pomenit într-o bună zi cu o scrisoare dela I. Georgescu, în care acesta îi anunță că Asociațiunea este în posesiunea unui manuscris excelent, deci să nu se mai ostenească.

Manuscrisul a fost prezentat într-o sedință a comitetului Astei ca și fătul I. P. S. Sale Mitropolitului Suciu. Dumnezeu însă a descoperit adevărul și I. P.

S. Sa prins în vârșe s'a lăpădat de manuscris, punându-l în cărca autorului, pe care l-a aruncat peste bord.

Comitetul central a forțat pe I. Georgescu să demisioneze. Acum mitropolitul Blajului are să-l poarte în buzunar.

Și ce vedem? „Unirea“ din Blaj care de când o redactează actualul preot, are o atitudine necuvincioasă față de biserica noastră, care este și a strămoșilor ei, dă din mâini și picioare și țipă cu inzulte cum îi este programul.

„Telegraful“ însă, o ia frumos de ureche și plecându-o cu fața la pământ îi spune:

„Vă aduceți aminte de atitudinea“ românească pe care ați avut-o la solemnitatea încoronării dela Alba-Iulia. Și — cum între ilustrațiile d-voastre se găsec și istoriografi de renume mondial — Vă mai aduceți aminte și de ținuta „democratică“, pe care ați luat-o prin exponentul d-voastre, d-l G. Todica, ilustrul astronom dela Geoagiu, față de reforma agrară.

„N'ați uitat de bună seamă, nici tovărășia „națională“ pe care i-ați făcut-o lui Glattfelder, colegul I. P. S. Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș. N'ați uitat nici cum V'a desavuat nunțul Marmaggi în hiperzelul ce i l'ați atribuit. Le-ați înghițit pe toate. Adevărat, într'o formă „puțin onorabilă“, dar le-ați înghițit. Tare ne temem însă că ultima gălușcă“ o să vă fie fatală. Căci dacă obrazul Ilustrităților Voastre mai are o cât de obtuză sensibilitate, va trebui să roșiască până la sânge. Cât despre amintirea scandalului recent, ea va trebui să fie pentru viitorul domniilor voastre un inevitabil mane, tekel, fares“.

* * *

O singură morală se desprinde din toată această ceartă: Cele mai mari momente de înălțare sufletească a neamului nostru fericit între granițele lui firești au fost continuu turburate aici în Ardeal de aceiași oameni cari încă dela început au dovedit că nu știu să trăiască bucuria Unirei. Ceea ce înseamnă că acești oameni sunt doar un accident în viața de azi a poporului nostru și n'au nici un fel de legătură cu trecutul istoric al Ardealului, cu acel trecut care a pregătut cu jertfa și martirii, prezentul glorios al neamului românesc.

Jalbele minorităților.

— O chestie de psihologie politică —

Minoritățile noastre asurzesc lumea cu jalbele lor, deși acum mai pe urmă o comisie a Ligei Națiunilor a constatat, că plângerile lor nu sunt întemeiate.

Dar să nu luăm lucrul așa tragic. Totul e o manoperă neleală, cu scopul vădit de a se duce lumea în eroare și a-și asigura și pe mai departe privilegiile, în cari le-a găsit războiul mondial față de români.

Minoritățile simt și știu foarte bine, că starea actuală e anormală, căci nici un stat pe fața pământului

nu ar putea tolera, ca minoritățile să aibă mai multe școli, mai multe teatre și peste tot mai multe instituțiuni culturale în raport cu numărul sufletelor, decât poporul, care după numărul său covârșitor — dă timbrul național al statului și care a adus suprema jertfă de sânge pentru întemeierea acestui Stat.

Și de oarece minoritățile au cunoștință despre starea aceasta nesănătoasă, cu tot dreptul se tem, că în curând va trebui să se restabilească egalitatea și dreptatea pe toată linia; egalitate în drepturi și egalitate în împlinirea datoriilor față de stat și tron.

Starea lor sufletească încă contribuie la fabricarea de jalbe și proteste. Nici cum nu se pot împăca cu situația creiată de războiul mondial, că adevăratele, minoritățile, cari sub regimul maghiar au fost împărțite de toate privilegiile posibile, acum să fie egale cu românii, pe cari totdeauna i-au desprețuit considerându-i de „plebe neglijabilă“ bună numai să numească și să se jertfească pentru alții. Minoritățile raționează cam așa:

Să alarmăm toată lumea cu plângerile și protestele noastre ținând spiritele în continuă agitație, pentru că chiar dacă lumea serioasă s'ar convinge ulterior despre neseriositatea nemulțumirilor noastre, totuși rămâne impresia generală, că în România-Mare minoritățile sunt persecutate și nedreptățite și atunci guvernele române, înspăimântate de atâta sgomot, nu vor mai îndrăzni să ne scoată din starea privilegiată, în care ne aflăm și astfel noi vom continua să rămânem clasa privilegiată și cu timpul, după ce ne va succede să internaționalizăm sufletele românilor prin comerț și industrie, iar prin ajutorul sectelor să spargem blocul ortodoxismului, vom avea rol hotărîtor și în conducerea țării; iar celelalte vor urma de sine, pentru că câtă vreme noi minoritățile — în proporția sufletelor — vom avea mai multe școli, mai multe teatre și mai multe instituții culturale, și câtă vreme prin comerț și industrie vom deține în mâinile noastre bogoțiile țării, noi minoritățile, vom fi adevărați stăpâni în România-Mare mai ales. că sectele religioase, cari pot opera liber în România, încă mână apa pe moara noastră.

Bine înțeles, că sunt între minorități, unele cari s'au împăcat cu situația schimbată și caută să se acomodeze în cadrele acestui stat. Aici vorbim numai despre cei ce uneltesc contra stăpânirii românești prin fabricarea de proteste.

Trebuie însă să mărturisim sincer, — sine ira et studio — că din partea românilor încă se fac multe și mari greșeli.

Anume unele autorități de stat dau ordine, aduc deciziuni cu o superficialitate neobicinuită și în necunoștință de cauză, așa că la prima protestare le revocă sau le modifică. Și aceasta tot mereu se repetă în detrimentul prestigiului statului și spre marea bucurie și satisfacție a protestatorilor în special și a minorităților în general.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“.

Nr. 1501—1923.

Circulară

cătră onor. Direcțiuni ale despărțămintelor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“.

Domnule Director,

Aducerea aminte de momentele mari ale trecutului la toate națiunile cari vor să trăiască, este izvor de îndemnuri spre viitoare înălțare. Cu atât mai vârtos neamul nostru, eșit abia de curând din lanțurile robiei, va trebui să-și ia călăuză pentru viitor făclia faptelor mari ale înaintașilor și sărbătorind cu pioasă aducere aminte trecutul va putea mai trainic să-și întemeieze, viitorul. Și cine ar tăgădui, că minunea zilelor noastre, care este după atâtea veacuri de suferință și umilire, unirea tuturor Românilor într'un singur Stat național, române pentru toate timpurile epoca cea mai înălțătoare a istoriei noastre?

Cuvine se deci, măreța înfăptuire la această unire să fie comemorată cu însuflețire și pietate din generații în generații.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, depozitară a idealului național și a desăvârșirii lui prin cultură și înaintare, se simte chemată și îndemnată să țină în evidență momentele istorice potrivite pentru întărirea mândriei naționale și înălțarea sufletească a neamului.

Apropiindu-se deci ziua cea mare de 1 Decembrie (18 Noembrie st. v.) la care zi în anul 1918 neamul românesc din Ardeal, Banat și Țara-Ungurească în măreța sa adunare națională dela Alba-Iulia într'un gând a proclamat unirea sa cu patria-mamă într'un singur stat național, care este România-Mare, ca și în anii trecuți, astfel și acum „Asociațiunea“ trimite tuturor Românilor îndemnul său patriotic de a serba în chip cuviincios pretutindeni și de către toți comemorarea acelei zile mărețe.

Vă rugăm deci și Vă îndatorăm pe toate despărțămintele acestei „Asociațiuni“, să luați de cu vreme măsurile de cuviință, ca ziua de 1 Decembrie (18 Noembrie st. v.) să fie sărbătorită în mod cuvenit pe întreg teritoriul țării, în părțile ei din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș.

Să intrați de cu vreme în înțelegere cu toate forurile bisericești, școlare, administrative și militare îngrijind ca ziua de 1 Decembrie să fie comemorată în biserici, în școli și în marele public [prin festi-vale, conferențe, șezători culturale și literale.

Despre decursul acestei comemorări pe teritoriul despărțământului D-Voastre veți binevoi a face aici, îndată după serbări, raport amănunțit.

Sibiu, din ședința comitetului central, ținută în 28 Septembrie 1923.

V. Goldiș, președinte.

INFORMAȚIUNI.

Ziua M. S. Regina Maria. S'a sărbătorit în Arad cu multă dragoste față de iubita noastră suverană. La orele 10^{1/2}, s'a oficiat la sf. catedrală Te-Deum, pontificat de preoțimea parohială. Au participat membrii consistorului, autoritățile civile și militare și un public select.

După biserică notabilitățile au descins la curtea Episcopescă, unde P. S. Sa dl. Episcop i-a poftit la gustare.

Prânz festiv. Cu ocazia congresului preoțesc, P. S. Sa părintele Episcop Ioan, a dat o masă copioasă, la care au participat pe lângă I. P. S. Sa părintele Mitropolit, I. P. C. Sar Arhimandritul Scriban și mai mulți protopopi și preoți din mitropolia noastră.

Lucrările Sf. Sinod. Sf. Sinod este convocat la ședință de toamnă pe ziua de 16/29 Octomvrie a. c.

Programul lucrărilor acestor înalte corporațiuni bisericești pentru această sesiune este următorul:

1. Legea de unificare a organizării bisericii.
2. Chestia calendarului.
3. Chestia învățământului religios în toate școlile
4. Chestia reorganizării seminariilor teologice.
5. Chestia institutului biblic, tipărirea broșurilor aprobate.
6. Lipsa de preoți la sate.
7. Românii din America.
8. Episcopia română din Albania, America și Diaspora.
9. Modificarea regulamentului intern al Sf. Sinod.
10. Cartea pentru slujba sfințirii bisericii.
11. Lucrări rămase din sesiunile trecute.
12. Cercetarea manualelor didactice de religie.
13. Propuneri.

Solemnitatea botezului Principelui Moștenitor Sârb. Duminecă la ora 11 dim. s'a făcut botezul Principelui Moștenitor al Jugoslaviei.

Înainte de începerea ceremonialului religios care a avut loc în capela Palatului înalții oaspeți se îndreaptă din palat, la Capelă.

La ora 11, micul Principe moștenitor e adus de doică și e primit de reprezentanții armatei regatului sârbo-croat-slavon, voevodul Ștefanovici, contra amirarul Dragutin Pritza și un ofițier invalid. Colonelul Caralici ia în brațe pe Principe și-l duce în capelă, unde așteaptă M. S. Regina României și ducele de York nașul pruncului, Corui începe să cânte.

Se oficiază apoi botezul de către I. P. S. S. Patriarhul, asistat de clerul Palatului, arhiepiscopul Belgradului, Nicolae Bogici și diaconul Longin. În altar slujesc Mitropoliții din Dobro, Bosnia, din Skoplie și episcopii din Parktos și Dalmația.

Academiei teologice ortodoxe în Orade, s'a deschis în toamna aceasta, pentru a umplea golul așa de mult simțit de preoți din Biharia. Academiei va fi condusă de însuși P. S. Sa Episcopul Roman Ciorogariu, — la a cărui înzistință s'a înființat, — cu ajutorul asesorilor Dr. A. Mager, Dr. N. Muntean și Dr. L. Iacob. Academia s'a deschis cu 20 de studenți și are în sânul său și internat, Urâm noului institut, viața lungă ca să dea neamului nostru mulți preoți vrednici, tot atâți apostoli ai credinței noastre ortodoxe.

† **Necrolog.** Cu inima înfrântă de durere anunțăm că în veci neuitatul nostru tată, frate, unchiu, cumnat și cuscru *Romul Mangra*, preot ort. emerit., decorat de M. Sa Regele cu crucea „Răsplata Muncii“, membru în scaunul protopopesc după lungi și grele suferințe fiind împărtășit cu sf. taine, în etate de 68 ani a vieții și al 40-lea al preoției sale și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului la 24 Octomvrie orele 4 d. a.

Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor transporta dela locuință din Str. Sf. Ladslau No. 44 la Catedrala ortodoxă Vineri 26 Octomvrie la orele 10 a. m. de unde după serviciul divin, se vor așeza spre vecnică odihnă după ritul bisericii ortodoxe în cimitirul Ralikovszky. Oradea-Mare, la 24 Octomvrie 1923.

Fie-i țărâna ușoară și memoria brnecuvântată.

Aurelia Moga n. Mangra ca fiică. Teodor Moga ca jinere. Văd. Elisabeta Moga n. Mangra, Gheorghe Mangra, Văd. Antița Blaga n. Mangra frate și surori, Dr. Demetriu Mangra prim-juristconsult la oraș și familia, Dr. Nicolae R. gman profesor, Sibiu, nepoți, Gheorghe, Ioan și Petru Ardelean și soțiile ca cumnați și cumnate.

Aviz. Cu onoare aduc la cunoștință onorabilului public și autorităților bisericești, că în Arad, str. Sava Raicu Nr. 77, am deschis un *birou tehnic de arhitectură; construiesc orice planuri de case, școli și biserici împreună cu devizele (preliminare) lor, mai departe execut colaudări de tot felul de lucrări de zidiri, și întreprind totfelul de lucrări tehnice, clădiri etc.*

Cu stimă :

Teodor Cioban,

arhitect.

6—10

CONCURSE.

Nr. 3125/1923.

Pentru îndeplinirea *catedrei de desemn și calligrafie* dela școala normală ort. română din Arad, se publică concurs cu termen scurtat de 15 zile.

Dela recurenți se cere: să fie români ortodoksi, să aibă cvalificație în regulă, să dovedească aceste studii și calități cu documente originale resp. copii dela notar public, prezentând totodată atestat de boțez și de servicii.

Beneficiul ce se pune în vedere este acela, care ar fi și la un institut de Stat între aceleași condiții de capacitate.

Cererile să fie trimise la Consistorul eparhial din Arad.

Arad, din șed. cons. dela 28 Sept. (11 Oct.) 1923.

Consistorul ort. român Arad.

—□—

2—2

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa primă din **Semlac**, devenită vacantă prin moartea preotului *Lazar Adamoviciu*, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima apariție în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Venitele sunt: 1. Una sesie parohială constătătoare din 32 jugh. cad. pământ arător. 2. 400 Lei bir parohial. 3. Stolele legale. 4. Intregire de salar dela stat.

Alesul preot este obligat a catehiza elevii ortodocși dela școalele primară din comună și va suporta toate dările după sesie și după venitele din parohie.

Doritorii de a reflecta la aceasta parohie sunt poștiți ca recursele adresate Comitetului parohial din Semlac și ajustate cu testimoniu de cvalificație pentru parohii de clasa primă, cu testimoniu de maturitate și eventual cu atestat despre serviciul prestat pe terenul bisericesc școlar, să le înainteze Prea On. Oficiu Protopopesc din Arad în termenul concursal, în care restimp pe lângă respectarea dispozițiilor cuprinse în § 33 din Regulamentul pentru parohii și pe lângă încunoștințarea prealabilă a P. O. D. Protopop, vor avea să se prezinte în sf. Biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie, iar întrucât vor fi din alta dieceză, vor avea să dovedească, că pentru a recurge au consimțământul P. S. Dlui Episcop diecezan.

Comitetul parohial ort. rom. din Semlac.

În conțelegere cu: *Traian Vașianu* m. p. protopop.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa I. **Grocna**, să publică concurs cu termen de 30 zile.

Beneficiu parohial: 1. Sesia parohială. 2. O grădină parohială fără casă parohială. 3. Birul și stolele legale.

Alesul va plăti contribuția după beneficiul din parohia și va catehiza la școlile din loc fără alta remunerație dela parohie.

Intrucât nu se vor prezenta reflectanți cu cvalificație de cl. I-a, sunt admiși și cei cu cval. de clasa II-a.

Rugarea de concurs, ajustată regulamentar, provăzută dela cei din alte Dieceze și cu act de învoire a P. S. Sale Dlui Episcop din Arad, că pot recurge la aceasta parohie, adresată Comitetul parohial, este a se înainta oficiului protopresbiteral ort. rom. din Buteni. Reflectanții să observe Regulamentul la îndeplinirea parohiilor.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *F. Roxin*, protopop.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. II-a din **Gil**, protopopiatul Buteni, să publică concurs cu termen de 30 zile.

Beneficiul din parohie: 1. Sesia parohială. 2. Casă parohială. 3. Ștole și bir legal.

Intrucât nu se vor prezenta reflectanți cu cval. de cl. II-a, sunt admiși și cu cval. de cl. III-a.

Alesul va predica regulat în sf. biserică, va catehiza la școlile din loc fără alta remunerație și va plăti contribuția după beneficiul său.

Reflectanții au să se acomodeze Regulamentului pentru îndeplinirea parohiilor, iar cei din alte Dieceze să adreseze la petit act despre învoirea Consistorului nostru din Arad, că pot recurge la acest post.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *F. Roxin*, protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. II-a **Chisindia**, devenită vacantă prin decedarea preotului **Ștefan Stan**, să publică concurs cu termen de **30 zile**.

Salarul din parohie: 1. Sesiie parohială de 30 jugh. 2. Bir și stole legale. 3. Un intravilan parohial fără casă parohială.

Alesul va predica cel puțin de două ori pe lună, va catehiza la școala din loc fără remunerație dela parohie.

Văduva rămasă de Șt. Stan conform §. 26 din Reg. va beneficia $\frac{1}{2}$ din venitul acestei parohii până la 19 Aug. 1924.

Alesul va administra și parohia a II-a vacantă din Chisindia și va beneficia venitele acestei parohii afară de sesia par.

Intru cât nu se vor prezenta reflectanți cu cval. de cl. II-a sunt admiși și cei cu cval. de cl. III-a.

Reflectanții vor trimite recursurile oficiului ppt. din Buteni. Dela recurenții din alte dieceze trebuie învoirea P. S. Sale Episcopului Aradului să poată recurge.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *F. Roxin*, protopop.

—□—

2—3

Să publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. III-a **Berindia**, cu termen de **30 zile**.

Salarul din parohie: 1. Sesiie din 7 jugh. 386□. 2. Bir și stole legale. 3. Casă parohială.

Reflectanții își vor trimite rugărilor de concurs oficiului prot. ort. rom. din Buteni având a se prezenta poporului în bis. din Berindia.

Reflectanții din alte Dieceze trebuie să adreseze la petit învoirea Consistorului ort. rom. din Arad, că pot reflecta la acest post.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *F. Roxin*, protopop.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa II. din **Cutina**, protopresbiteratul Belințului, devenită vacantă în urma abdicării parohului Emil Păcurariu, se escrie concurs cu termen de **30 zile**, dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Beneficiul împreunat cu acest post este:

1. Folosirea sesiunii parohiale, în extenziune de 32 jugăre.

2. Intravilanul parohial, în extenziune de un jugăr.

3. Stolele legale.

4. Intregirea dotației dela stat, conform pregătirei.

Casă parohiale de prezent nu este, dar comuna se îngrijește de locuință până la eventuala zidire a casei parohiale, dar chiria o plătește preotul ales. Alesul are să predice cel puțin tot a doua săptămână să provadă catihizația la școala noastră fără altă remunerație. Parohia e de clasa II., dar întrucât nu se vor prezenta reflectanți cu cvalificație de clasa a II-a, se admit și de cei cu cvalificație de clasa a III-a.

Alesul va avea să plătiască toate contribuțiile publice și ecivalentul după beneficiul său.

Reflectanții au să-și trimită concursurile lor, adresate Comitetului parohial, în termenul concursual, Prea Onoratului Oficiu protopresbiterat ortodox român din Belinț, și să se prezenteze, — cu prealabila învoire a protopresbiterului concernat, — într-o sârbătoarea, sau într-o Duminică în sf. biserică din Cutina, spre a-și arăta desteritatea în rituale, cântare și oratorie.

Reflectanții din altă dieceză au să producă act despre consensul P. S. Sale, a D-lui Episcop diecezan.

Comitetul parohial.

In înțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu*, protopb.

—□—

3—3

In baza rezoluțiunii Consistorului diecezan Nr. 2999/1923 pentru îndeplinirea parohiei a II-a vacantă din **Pauliș**, prin aceasta să publică concurs cu termenul de recurgere de **30 de zile**, dela prima apariție în organul „Biserica și Școala“.

Parohia este de clasa I-a. Venitele parohiale sunt:

1. O sesiune (32 jugh. cad.) pământ.

2. Stolele legale.

3. Birul parohial stabilit de corporațiunile parohiale și aprobat de Ven. Consistor și anume:

a) Dela credincioșii fără pământ Lei 5.

b) Dela cei cu până la $\frac{1}{4}$ pământ Lei 20.

c) Dela cei cu peste $\frac{1}{4}$ pământ Lei 30.

Casă parohială nu este.

Alesul va predica în biserică cel puțin de 2 ori pe lună, va provide catehizarea elevilor dela școlile din localitate și va suporta toate sarcinile publice după venitul parohiei sale.

Cei ce doresc să recurgă la acest post să-și trimită recursurile lor adresate Comitetului parohial din Pauliș și instruite cu documentele de cvalificație conform concludului sinodului eparchial 84/910 și despre eventualul serviciu de până aci oficiului protopresbiterat ort. român din Radna, iar dânșii să prezinte — cu stricta observare a dispozițiunilor §-lui 38 din Regulamentul pentru parohii — în sfta biserică din Pauliș spre a să face cunoscuți poporului.

Recurenții din altă dieceză vor produce și învoirea P. S. Sale D-lui Episcop diecezan de a putea reflecta la această parohie.

Din ședința comitetului parohial ținută la 3/16 Septembrie 1923.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Procopie Givulescu*, m. p. protopresbiter.

3—3

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: **Censura presel.**